

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA
úsek inšpekčnej činnosti
Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

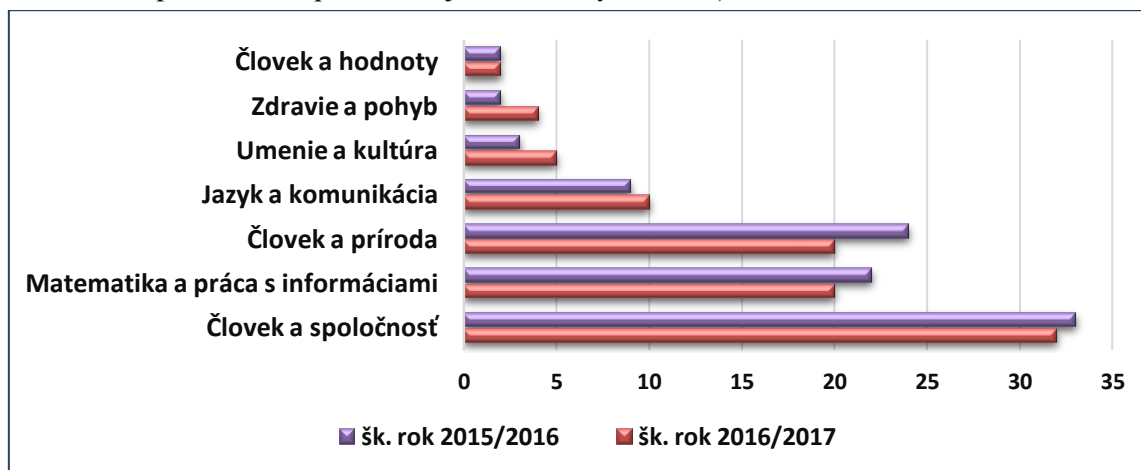
SPRÁVA

**o kontrole realizácie ústnej formy internej časti maturitnej skúšky
na gymnáziu v školskom roku 2016/2017**

Štátna školská inšpekcia v školskom roku 2016/2017 v rámci tematických inšpekcií sledovala pripravenosť škôl na ústnu formu internej časti maturitnej skúšky (ÚFIČ MS), jej priebeh a organizáciu na **26** gymnáziách (G). Inšpekcie sa vykonali v 21 školách s vyučovacím jazykom slovenským, v 2 s jazykom maďarským, v 2 so slovenským a maďarským a na 1 bilingválnom G s vyučovacím jazykom slovenským a anglickým. Z kontrolovaných škôl bolo 7 cirkevných. V riadnom termíne maturovalo **1 399** žiakov, z nich bolo 25 so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami – zdravotne znevýhodnených.

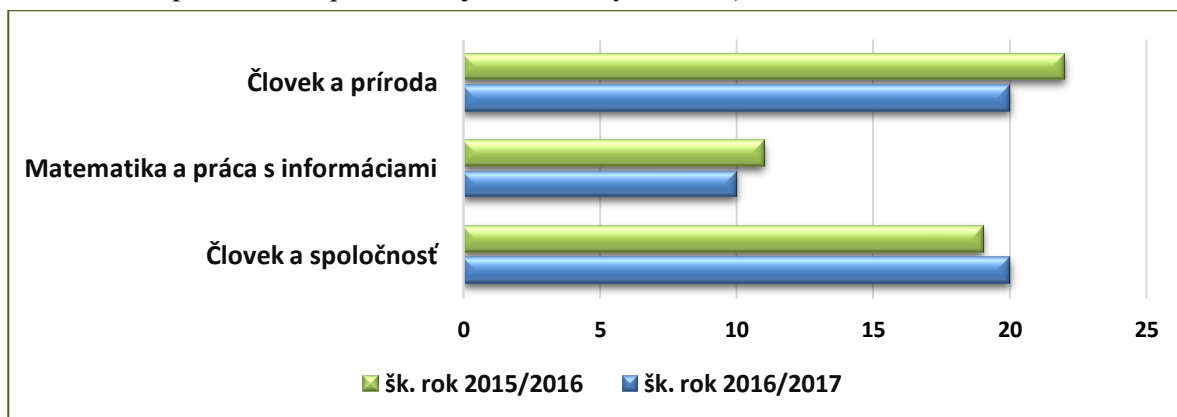
Pri **voľbe** predmetov MS si polovica žiakov vybrala predmety **z rozdielnych** vzdelávacích oblastí, ostatní žiaci si zvolili obidva voliteľné predmety z rovnakej vzdelávacej oblasti. Najviac jednotlivcov si vybralo predmet z oblasti Človek a spoločnosť (32 %). Za touto vzdelávacou oblasťou nasledovali oblasti Človek a príroda a Matematika a práca s informáciami, ktoré si vybrala zhodne jedna pätina žiakov (20 % v každej oblasti). Jedna desatina žiakov (10 %) si vybrala predmet z oblasti Jazyk a komunikácia, zvyšok žiakov si voliteľný predmet vybral z ostatných vzdelávacích oblastí (Človek a hodnoty, Umenie a kultúra a Zdravie a pohyb), pričom ich podiel bol v každej z uvedených vzdelávacích oblastí nižší ako 5 %.

Graf 1 – Podiel žiakov konajúcich ÚFIČ MS z predmetov zaradených do **rozdielnych** vzdelávacích oblastí v % (porovnanie s predchádzajúcim školským rokom)

Zo žiakov, ktorí si obidva voliteľné predmety vybrali **z rovnakej** vzdelávacej oblasti, zhodne jedna pätina (20 %) si zvolila predmety zo vzdelávacích oblastí Človek a príroda, Človek a spoločnosť. Menší počet žiakov (10 %) si zvolil obidva predmety zo vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami.

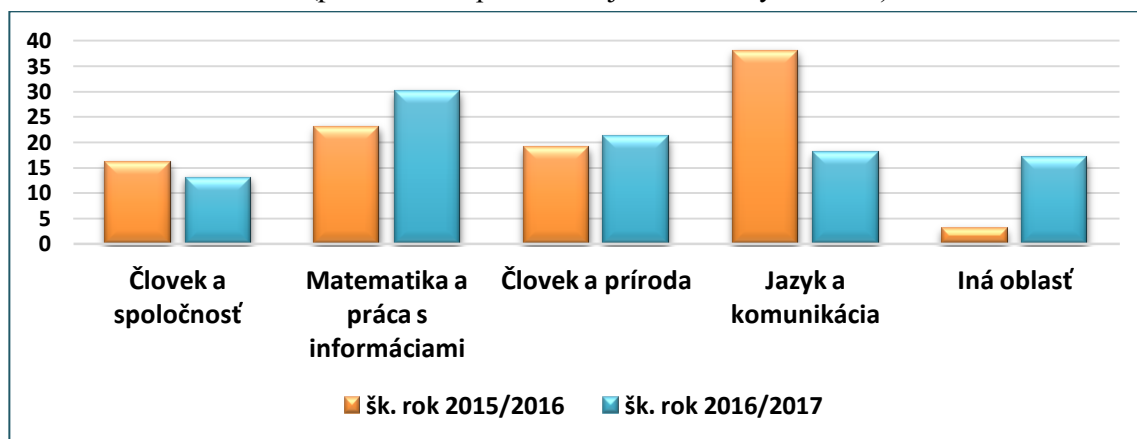
Graf 2 – Podiel žiakov konajúcich ÚFIČ MS z predmetov zaradených do *rovnakých* vzdelávacích oblastí v % (porovnanie s predchádzajúcim školským rokom)

Najpreferovanejšou oblasťou pri výbere voliteľných predmetov (jedného alebo obidvoch) bola oblasť Človek a spoločnosť (polovica žiakov si jeden alebo obidva predmety zvolila z tejto vzdelávacej oblasti). Za ňou nasledovali vzdelávacie oblasti Človek a príroda a Matematika a práca s informáciami. Ostatné vzdelávacie oblasti si žiaci vybrali v menej ako 1 %, alebo nevybrali vôbec.

Dobrovoľne niektorú z častí MS z *1 predmetu* konalo 86 žiakov (6 %), z ktorých najväčší podiel (30 %) si vybral predmety zo vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami (nárast výberu predmetov z tejto oblasti o 7 % v porovnaní s predchádzajúcim školským rokom). V porovnaní s minulým školským rokom si žiaci v aktuálnom školskom roku v menšej miere vyberali predmety zo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia (o 20 % menej). K väčšej preferencii výberu maturitných predmetov prišlo tiež v oblastiach Človek a hodnoty, Umenie a kultúra, Zdravie a pohyb (spolu o 14 %).

Graf 3 – Počet žiakov konajúcich *dobrovoľne* MS z jedného predmetu podľa jednotlivých vzdelávacích oblastí v % (porovnanie s predchádzajúcim školským rokom)

Dobrovoľne z *2 predmetov* vykonali MS 3 žiaci, z nich si 2 zvolili kombináciu predmetov z oblasti Jazyk a komunikácia a Človek a spoločnosť alebo Človek a príroda a 1 žiak z oblasti Matematika a práca s informáciami spolu s inou oblasťou.

Pripravenosť škôl na ÚFIČ MS

Pripravenosť škôl na MS bola zabezpečená v súlade s platnými právnymi predpismi. V kontrolovaných školách bol dodržaný termín na vymenovanie predsedov školskej a predmetovej maturitnej komisie (ďalej PMK) a skúšajúcich z radov pedagogických zamestnancov, okrem 1 školy¹, v ktorej boli členovia PMK vymenovaní riaditeľom školy po termíne stanovenom v školskom zákone.

Kontrolované PMK tvoril predseda a stanovený počet skúšajúcich učiteľov, všetci spĺňali **kvalifikačné predpoklady** na vyučovanie predmetov, z ktorých sa konala MS.

V školách boli maturitné **zadania** spolu s uvedenými učebnými **pomôckami** schválené riaditeľmi škôl (na návrhy predmetových komisií) a následne predsedami PMK v stanovenom termíne. Zistilo sa však, že na 1 G² neboli k jednotlivým zadaniam z predmetu anglický jazyk uvedené konkrétne učebné pomôcky, ktoré môže žiak používať a v skupine všeobecných pomôcok boli uvedené niektoré nad rámec vyhlášky.

Všetky kontrolované školy, v ktorých vykonali MS žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, pre nich vytvorili vhodné podmienky. Niektorí žiaci túto možnosť nevyužili. V 1 G si žiak so sluchovým postihnutím ako náhradu predmetu cudzí jazyk zvolil predmet občianska náuka.

Priebeh a organizácia ÚFIČ MS

Vo všetkých kontrolovaných školách boli **maturitné zadania** vypracované v súlade s cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti absolventov pre príslušný maturitný predmet. Školy tiež dodržali počet skúšaných žiakov v jednom dni daný právnymi predpismi i stanovený **čas na odpoveď žiaka**. MS sa konali za sústavnej prítomnosti všetkých menovaných členov PMK.

Pri kontrole **činnosti predsedov PMK** v jednotlivých maturitných komisiách sa zistilo, že na 1 G³ predseda PMK, ktorý bol učiteľom jazykovej školy nezaradenej do Siete škôl a školských zariadení SR⁴, schválil maturitné zadania bez ich dôkladnej kontroly (vo všetkých zadaniach v predmete anglický jazyk boli súčasťou úlohy vizuálne podnety – obrázky a fotografie – vyhotovené nekvalitne, čo žiakom podľa ich verbálnych i neverbálnych prejavov sťažovalo popis a identifikáciu niektorých detailov).

Hodnotenie a klasifikácia MS prebehla na kontrolovaných G bez zistených negatívnych skutočností, boli vykonané objektívne a v súlade so stanovenými podmienkami hodnotenia.

Úroveň vedomostí a zručností jednotlivých žiakov bola rôzna a vo veľkej miere porovnateľná s výsledkami ich hodnotenia počas štúdia. V predmetoch slovenský jazyk a literatúra a matematika žiaci preukázali svoje vedomosti a získané poznatky, vedeli argumentovať, zovšeobecňovať a len ojedinele nedokázali použiť správnu terminológiu. Táto skutočnosť sa nepreukázala v predmete biológia, kde rečový prejav niektorých maturujúcich žiakov bol menej rozvinutý, vyskytli sa aj nedostatky v oblasti osvojenia základných vedomostí a uplatňovania odbornej terminológie. Štandardnú úroveň vedomostí preukázali žiaci počas výkonu MS v predmete dejepis, viacerí však mali problém s úlohami zameranými na analýzu a syntézu historických javov a udalostí. U niektorých žiakov sa v predmete anglický jazyk vyskytli nedostatky vo výslovnosti, jazykovej a obsahovej správnosti a v celkovej plynulosti

¹ Gymnázium s vyučovacím jazykom maďarským – Gymnázium, Mládežnícka 22, Šahy – Ipolyság

² Gymnázium s vyučovacím jazykom maďarským – Gymnázium, Mládežnícka 22, Šahy – Ipolyság

³ Gymnázium Pétera Czeglédiho Reformovanej kresťanskej cirkvi s vyučovacím jazykom maďarským – Czeglédi Péter Református Gimnázium, J. Jesenského 41, Levice

⁴ „Jazyková škola Prima, Levice“

vyjadrovania. V ostatných kontrolovaných predmetoch maturitnej skúšky žiaci preukázali vedomosti a zručnosti, ktorých úroveň vo vzťahu k výkonovým štandardom bola primeraná. Pri hodnotení bolo u niekoľkých jednotlivcov potrebné prihliadať na stupne prospechu počas štúdia (u 10 žiakov na 5 G) z dôvodu preukázania výrazne nižšej úrovne vedomostí, ako bol ich študijný priemer. Hodnotenie ostatných žiakov bolo porovnateľné s hodnotením ich vzdelávacích výsledkov počas štúdia a teda nebolo potrebné prihliadať na klasifikáciu prospechu počas štúdia.

Iné zistenia

- Predsedníčka PMK slovenský jazyk a literatúra v kontrolovanom subjekte ⁵ na základe kontroly predložených písomných prác žiakov konštatovala, že práce boli ohodnotené dvomi vyučujúcimi tohto predmetu na dobrej úrovni podľa pokynov Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania. Školská inšpekcia kontrolou písomnej formy internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS) náhodným výberom zistila, že v niektorých prípadoch neboli opravené všetky pravopisné a stylistické chyby a ich vyznačenie v písomných prácach nebolo vykonané dostatočne prehľadne. Objektivita výsledného hodnotenia však bola zabezpečená, nakoľko uvedené nedostatky zistené dodatočne školskou inšpektorkou nemali vplyv na už vykonané hodnotenie PFIČ MS.
- Na 1 G ⁶ hodnotenie jednotlivých členov PMK preukázalo, že druhý skúšajúci, ktorým bol učiteľ predmetu anglický jazyk v základnej škole, priebežne hodnotil výkony žiakov menej kriticky, spravidla o jeden až dva stupne lepšie ako skúšajúci interný učiteľ a predseda PMK, ktorých hodnotenie bolo porovnateľné.
- Predseda PMK dejepis ⁷ vo svojej správe o priebehu MS navrhol MŠVVaŠ SR zrušiť v legislatíve povinnosť prihliadať pri výslednej známke ÚFIČ MS na stupne prospechu žiaka daného predmetu počas jeho štúdia, ak sa jeho aktuálny výkon výrazne od nich odlišuje.

Záver

Pri kontrole ÚFIČ MS sa v porovnaní s predchádzajúcim školským rokom zistilo menej nedostatkov v pripravenosti škôl i v priebehu MS. Zistené negatíva sa týkali nedodržania termínu na vymenovanie skúšajúcich členov PMK, neuvedenia konkrétnych učebných pomôcok k jednotlivým maturitným zadaniam a zaradenia pomôcok do zoznamu všeobecných nad rámec právneho predpisu. V 1 zo škôl sa vyskytli aj nedostatky v hodnotení prác PFIČ MS.

Úroveň vedomostí a zručností jednotlivých žiakov bola rôzna a vo veľkej miere porovnateľná s výsledkami ich hodnotenia počas štúdia, preto len v niekoľkých školách členovia PMK prihliadali pri výslednej známke na vzdelávacie výsledky žiakov počas štúdia z dôvodu preukázania výrazne nižšej úrovne vedomostí, ako bol ich študijný priemer. V maturitných predmetoch slovenský jazyk a literatúra a matematika žiaci preukázali nadobudnuté vedomosti a zručnosti a prevažne vedeli uplatniť odbornú terminológiu. U niektorých jednotlivcov sa však v predmetoch biológia, dejepis a anglický jazyk vyskytli nedostatky v preukázaní základných vedomostí, obsahovej správnosti, v uplatňovaní odbornej terminológie, v analýze a syntéze javov a súvislostí i v plynulosti vyjadrovania. V ostatných kontrolovaných predmetoch žiaci preukázali vedomosti a zručnosti primerané výkonovým štandardom. Členovia maturitných komisií vytvorili počas skúšania priaznivú atmosféru,

⁵ Gymnázium Ľudovíta Štúra, 1. mája 2, Trenčín

⁶ Gymnázium Pétera Czeglédiho Reformovanej kresťanskej cirkvi s vyučovacím jazykom maďarským – Czeglédi Péter Református Gimnázium, J. Jesenského 41, Levice

⁷ Gymnázium Jána Papánka, Vazovova 6, Bratislava

rozhovor so žiakmi viedli kultivovane, s cieľom podnietiť ich k čo najlepšej prezentácii vlastných poznatkov a vedomostí. Predsedníčky a členovia PMK boli počas konania MS sústavne prítomní a plnili si svoje úlohy. ktorých úroveň vo vzťahu k výkonovým štandardom bola primeraná,

Pri výbere voliteľných predmetov z rozdielnych vzdelávacích oblastí si najviac žiakov vybralo predmet z oblasti Človek a spoločnosť, nasledovne v rovnakej miere z oblastí Človek a príroda a Matematika a práca s informáciami. V porovnaní so zisteniami z predchádzajúceho školského roka sa znížil percentuálny podiel žiakov, ktorí si vybrali predmety z týchto troch oblastí. Naopak, väčší percentuálny podiel žiakov v aktuálnom školskom roku si vybral predmety z oblastí Jazyk a komunikácia, Umenie a kultúra a Zdravie a pohyb. V prípade výberu predmetov z rovnakej vzdelávacej oblasti si jednotlivci v zhodnej miere volili oblasti Človek a príroda, Človek a spoločnosť. Iba jedna desatina žiakov si zvolila obidva predmety zo vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami. Dobrovoľnú MS vykonal malý počet žiakov, najviac z predmetov oblasti Matematika a práca s informáciami.

Výber voliteľných predmetov v neprospech vzdelávacích oblastí Matematika a práca s informáciami, Človek a príroda a v tomto školskom roku aj žiakmi menej preferovanej oblasti Jazyk a komunikácia možno vysvetliť aj vyjadreniami žiakov kontrolovaných gymnázií, ktoré školskí inšpektori získali pri výkone komplexných inšpekcií. Žiaci v nich vyjadrili záujem o to, aby učitelia v predmetoch vyššie spomínaných vzdelávacích oblastí sprístupňovali učivo zaujímavým a inovatívnym spôsobom, aby sa neustále vzdelávali v nadväznosti na prebiehajúce zmeny v týchto oblastiach, aby uskutočňovali rôzne druhy aktivít so žiakmi s cieľom posilniť ich záujem a motiváciu k učeniu sa. Od vedúcich pedagogických zamestnancov žiadali zabezpečenie lepších priestorových a materiálo-technických podmienok výchovy a vzdelávania.

Na základe týchto vyjadrení a zistení školskej inšpekcie¹⁰ možno konštatovať, že zmena postojov a angažovanosti vedúcich pedagogických zamestnancov škôl a najmä učiteľov k vyučovaniu predmetov z týchto vzdelávacích oblastí môžu mať najväčší vplyv na zlepšenie výchovno-vzdelávacích výsledkov žiakov a zároveň na zmenu vnímania ich dôležitosti žiakmi. Úroveň edukácie v predmetoch týchto vzdelávacích oblastí bola na gymnáziách aj v tomto školskom roku hodnotená školskými inšpektormi iba ako priemerná⁸.

Odporúčania, podnety a upozornenia

Riaditeľom škôl

- dodržiavať pokyny Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania pri realizácii externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky
- zamerať plánované ciele hospitačnej činnosti na stratégie vyučovania prírodovedných predmetov
- orientovať výchovno-vzdelávací proces na využívanie inovatívnych aktivizačných vyučovacích metód a podporovať pedagogických zamestnancov k účasti na vzdelávaní v tejto oblasti s cieľom zatriktívniť predmety zo vzdelávacích oblastí Matematika a práca s informáciami, Človek a príroda a tým podnietiť žiakov k vyššej preferencii výberu týchto predmetov pri konaní maturitnej skúšky

⁸ Vid' Správa o stave a úrovni pedagogického riadenia, procesu a podmienkach výchovy a vzdelávania na gymnáziu v školskom roku 2016/2017 v SR (www.ssiba.sk)

